

**Анастасія ОВЧАТОВА,**

*orcid.org/0000-0002-2098-8031*

аспірантка кафедри освіти дорослих  
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова  
(Київ, Україна) *ovchatovan@gmail.com*

**Софія ЯЛОВЕГА,**

*orcid.org/0000-0003-3706-0042*

студентка III курсу, кафедри педагогіки і психології  
Українського гуманітарного інституту  
(Буча, Київська область, Україна) *sofiaalavega6@gmail.com*

## ОСОБЛИВОСТІ ОФОРМЛЕННЯ КЛАСНОЇ КІМНАТИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У статті досліджено особливості оформлення класної кімнати в початковій школі. За результатами теоретичного аналізу встановлено, що різні типи оформлення впливають на дітей, оформлення в еkleктичному стилі є найбільш корисним та діючим для дітей та всього освітнього процесу загалом. Проведене інтерв'ю підтвердило, що різні вчителі та вихователі у своїх оформленнях намагаються більше використовувати яскраві кольори, але правильно їх комбінувати і з іншими гамами та стилями оформлення. Завдяки аналізу показано, що доцільно і корисно для учнів створити творчий простір: спеціальна дошка або інше, де вони б мали змогу показати та виплеснути свої емоції, погані чи хороші, це допоможе і зменшити конфлікти в колективі, учитель також зможе побачити рефлексію від своїх учнів, змінити щось у викладанні або побачити, що в учня є якісь проблеми, спробувати йому допомогти, якщо це щось більш глобальне, вказати на це батькам або шкільному психологу. Також доведено, що оформлення згідно з інтересами учнів краще впливає на засвоєння освітнього матеріалу та на їхнє власне емоційне та психічне самопочуття в цьому ж класі, на їхню діяльність. Взявши до уваги різні типи оформлення класних кімнат у початковій школі, авторами було виявлено, що саме еkleктичний тип оформлення класної кімнати є найбільш доцільним для початкової школи. Але важливо правильно його організувати, не створювати «нагромодження кольорів» та брати до уваги бажання й інтереси дітей. Авторами статті доведено, що практичні дослідження повністю корелюються з результатами теоретичного аналізу наукової літератури. Наявна необхідність залишити окреме місце у класі, де діти зможуть самореалізовуватись, виражати свої емоції та просто відпочивати. Це необхідно, щоб діти могли розслабитись на перерві, можливо, на якомусь етапі уроку, відчути себе комфортно в колективі. Варто зауважити, що проведене дослідження буде корисним для вчителів різних ланок освіти, для керівників освітніх закладів, для батьків та для учнівського колективу або окремих учнів, у яких є бажання покращити або змінити свій навчальний простір.

**Ключові слова:** інтер'єрне оформлення, яскраві та бліді відтінки, класна кімната, початкова школа.

**Anastasia OVCHATOVA,**

*orcid.org/0000-0002-2098-8031*

Postgraduate student at the Department of Adult Education  
National Pedagogical Dragomanov University  
(Kyiv, Ukraine) *ovchatovan@gmail.com*

**Sophia YALOVEGA,**

*orcid.org/0000-0003-3706-0042*

3rd year student of the Faculty of Humanities  
Ukrainian Humanitarian Institute  
(Bucha, Kyiv region, Ukraine) *sofiaalavega6@gmail.com*

## FEATURES OF DESIGNING A CLASS ROOM IN ELEMENTARY SCHOOL

The article examines the features of the design of the classroom in elementary school. According to the results of theoretical analysis, it was found that different types of design affect children, and that design in an eclectic style is the most useful and effective for children and the entire educational process in general. The interview confirmed that different teachers and educators in their designs try to use more bright colors, but to combine them correctly with other scales and styles of design. Thanks to the analysis, it has been shown that it is advisable and useful for students to create a creative space: a special board or another, where they could show and express their emotions, good or bad, this will help and reduce

*conflicts in the team, the teacher will also be able to see the reflection from his students, and change something in teaching, or to see that the student has some problems, to try to help him, if it's something more global to indicate this to the parents, or the school psychologist. It has also been proven that design according to the interests of students has a better effect on the assimilation of educational material and their own emotional and mental well-being in the same class, on their activities. Considering the different types of classroom decoration in primary school, the authors found that it is the eclectic type of classroom decoration that is most appropriate for primary school. But it is important to organize it correctly, not to create an "accumulation of flowers" and consider the wishes and interests of children. The authors of the article confirmed that practical research is fully correlated with the results of theoretical analysis of scientific literature. There is a need to leave a separate place in the classroom, where children can fulfill themselves, express their emotions and just relax. This is necessary so that children can relax during the break, perhaps at some stage of the lesson, and feel comfortable in the team. It should be noted that this study will be useful for teachers of different levels of education, for heads of educational institutions, for parents and for the student body or individual students who have a desire to improve or change their learning space.*

**Key words:** interior decoration, bright and pale colors, classroom, elementary school.

**Постановка проблеми.** Для кожної ланки освіти важливий простір, у якому проходить процес навчання. Тут дитина проводить від 4 до 7 годин, без урахування часу, який відводиться на гуртки. Але найбільше класна кімната має вплив на молодший шкільний вік через особливості психологічного та фізичного розвитку дітей. Правильно оформлений простір класної кімнати позитивно впливає на засвоєння учнем матеріалу, стимулює уважність, створює комфортну атмосферу. Однак дуже складно створити декор таким чином, щоб він підходив та допомагав розвиватися кожній дитині. Треба зазначити, що оформлення навчального простору – завдання вчителя. Проблема полягає в тому, що натеper є велика кількість інформації щодо правильного оформлення, але не всі вчителі прислуховуються до неї. Іноді вчителі беруть за основу оформлення класної кімнати тільки один аспект розвитку дитини, тим самим ігнорують інші, не менш важливі. Тому дослідження «Особливості оформлення класної кімнати в початковій школі» є актуальним та важливим.

**Аналіз досліджень.** Тему «Особливості оформлення класної кімнати» досліджували багато вчених. Наприклад, Інна Петренко, аспірантка кафедри теорії та методики виховання, до групи організаційних компонентів відносять: оснащеність шкіл устаткуванням, засобами навчання, їх комплектами, створення й використання раціональних систем розміщення і зберігання устаткування, раціональне використання технічних засобів навчання, засобів ІКТ, раціональне оснащення робочих місць, створення ергономічної навчальної інноватики у вихованні (Петренко, 2020: 217). Відомий педагог України Василь Сухомлинський вважає, що на формування освітнього процесу впливають: оформлення класної кімнати, розташування меблів, температурні та гігієнічні умови тощо (Петренко, 2019: 46). Педагог Андрій Кущенко зазначає, що у класі повинно бути правильно організовано навчальні матеріали та навчальний простір (Кущенко, 2019).

Надія Полуциган, учитель-практик початкових класів зазначає: «Сучасна кімната початкових класів являє собою складну педагогічну систему, складовими частинами якої є навчальне обладнання, робочі місця для вчителя й учнів, пристрої кожного компонента – необхідна умова для ефективного їх використання в навчально-виховному процесі» (Полуциган, 2018). А. Новік зазначає: «У виборі форми класних кімнат слід урахувати також дані досліджень щодо впливу на сприйняття і відчуття дітей геометричної форми приміщень» (Новік, 2014: 90). З переліку праць проаналізованих авторів було з'ясовано, що тема особливості оформлення класної кімнати в початковій школі не досить досліджена.

**Мета статті** – аналіз особливості оформлення класної кімнати в початковій школі.

**Виклад основного матеріалу.** Натеper у початковій школі виявлено декілька типів кольорового оформлення класної кімнати. Оформлення навчального процесу в теплій гамі. У такому оформленні використовуються теплі кольори, як-от: жовтий, жовтогарячий, помаранчевий, деякі відтінки коричневого. Також до даної гами можна віднести такі відтінки: абрикосовий, персиковий, апельсиновий, мандариновий, морквяний, мідний, лимонний, солом'яний, канарковий, пісочний. Сам червоний та його відтінки дуже важкі для сприйняття та створюють навантаження на учнів, на їхній емоційний стан.

Оформлення в помірно холодній гамі. У цей вид оформлення входять ахроматичні кольори: білий, чорний, сірий. Також фіолетовий, блакитний, синій, сріблястий, зелений, відтінки, наближені до цих кольорів.

Також використовують оформлення в пастельних тонах. До таких тонів відносять тілесний, блідо-рожевий, блідо-зелений, м'ятний, перловий, палевий, кремовий, колір кави з молоком, колір шампанського, кавовий, каштановий, горіховий, лавандовий. До цієї гами можна віднести будь-які відтінки теплої чи помірно холодної, у яких основою є білий колір.

Існує також еkleктичний тип оформлення класної кімнати. Він полягає в тому, що в оформленні класної кімнати гармонічно і помірно комбінуються всі вищезазначені види та гами оформлень: у теплих тонах, у помірно холодній гамі та в пастельних тонах. Даний тип оформлення також дозволяє комбінувати різні стилі оформлень: сучасний, арт-деко, функціоналізм, мінімалізм, лофт, ф'южен, різноманітні етнічні стилі тощо. Сучасний та цікавий вигляд класної кімнати дуже важливий для повноцінного естетичного розвитку дітей та їхнього інтересу до навчання. Також даний тип оформлення дозволяє доповнювати інтер'єр власними ідеями. Для вчителя це можливість оформити, спираючись на особливості й інтереси своїх учнів (Новік, 2014: 91).

Кожен із типів оформлень має свій особливий вплив на навчальний процес та на психологічний стан тих, хто діє в ньому. Важливо зазначити, що тип і гама оформлення впливають на нервову систему дітей зовсім по-іншому, ніж нам психіку дорослої людини. І майже кожний із них має свої переваги та недоліки. Оформлення в теплій гамі стимулює активну діяльність, заохочує до спілкування, створює відповідний простір розвитку позитиву в колективі, фізично активного руху, викликає радість, використовується для привернення уваги, стимулює апетит. Деякі відтінки жовтого дарують відчуття домашнього вогнища, затишку, спокою, створюють відчуття дружельності, вирішують проблеми з відсутністю мотивації. Відтінки коричневого створюють відчуття фундаментальності, ґрунтовності, захищеності. Але якщо кольори даної гами надто яскраві та їх надто багато, вони збуджують, дратують, нагрівають атмосферу, можуть провокувати нестабільну агресивну поведінку.

Помірно холодна гама сприяє активному сприйняттю та розвитку абстрактного мислення, заспокоює, розслабляє, робить приміщення візуально більшим, оптично розширює простір невеликих кімнат, впливає на настрій, активність, допомагає відпочити, розслабитись, знімає стрес, дарує рівновагу. Але даний тип оформлення надто спокійний, насичені та темні тони можуть створювати нагромадження для дитячого сприйняття, уповільнювати реакцію.

Оформлення в пастельних тонах сприяє розумовій праці, створює затишну атмосферу, налаштовує на оптимізм, візуально розширює простір, сприяє спілкуванню, не напружує нервову систему, допомагає відпочивати. Негативним боком даного оформлення є те, що воно не дуже активізує діяльність, може бути занадто нудним та нецікавим

для учнів, занадто заспокійливим для здійснення навчального процесу в початковій ланці освіти.

Еkleктичний тип оформлення класної кімнати бере з кожного наданого оформлення щось позитивне. Тому негативного впливу в даного оформлення майже не виявлено. Але треба зазначити, що може бути неправильне оформлення, причиною цього є недосвідченість класного керівника в даній галузі. Також є проблема нераціонального використання різних типів оформлення, що сприяє «нагромадженню» в інтер'єрі класу та неможливості створення освітнього процесу через відволікання учнів на різні елементи класу та навантаження на психічний стан дитини (Новік, 2014: 92).

Щоб глибше дослідити тему особливостей оформлення класної кімнати в початковій школі із практичного боку, дізнаємося думки та позиції керівників освітнього процесу на різних ланках освіти: вихователя, учителя початкових класів, предметного вчителя в середній та старшій школі. Під час інтерв'ю поставлені такі питання:

1.	На вашу думку, оформлення класного і виховного простору є важливим для здійснення навчального процесу чи ні?
2.	Як саме оформлення впливає на учасників освітнього процесу?
3.	Які кольори ви особисто використовуєте в оформленні?
4.	Яким чином ви оформлюєте свою класну кімнату? Де саме?
5.	Дайте будь-ласка поради в оформленні освітнього простору майбутнім учителям початкових класів та майбутнім керівникам виховного та навчального простору?

Під час бесіди ми отримали такі результати. Вихователь державного садочка **Вікторія** вважає, що оформлення кімнатного простору є важливим для виховного й освітнього процесу. Оформлення простору дуже впливає на дітей, на їхній саморозвиток, допомагає їм почувати себе комфортно і навпаки, якщо простір неправильно оформлений. Вона зазначила, що в дитячому садку колектив оформлює кімнату спільними зусиллями, відповідно до теми тижня та пори року. За основу в оформленні беруть методичне забезпечення, відповідно до норм розвитку дітей та санітарно-гігієнічних норм України. В оформленні вони використовують більш яскраві кольори: оранжевий, жовтий, їх відтінки. Це важливо для того, щоб діти могли комфортно себе почувати, якісно засвоювати матеріал, який є відповідним до тижня та теми. Майбутнім керівникам освітнього та виховного простору Вікторія рекомендує більш творчо підходити до оформлення кімнат та класів.

Спробувати поставити себе на місце дітей або учнів, які будуть перебувати в цьому просторі, брати до уваги їхні інтереси. Так, її вихованці дуже люблять мультфільм «Синій Трактор», тому простір вона оформлює з використанням персонажів, елементів та кольорів із даного мультфільму.

Учитель початкових класів приватної християнської школи «Академія Мудрості» **Інна** розповіла, що оформлення класного простору є важливим для здійснення навчального процесу. Особливо в початковій школі, для правильного розвитку дітей молодшого шкільного віку. Якщо освітній простір буде оформлено правильно, дітям буде затишно, приємно, оформлення буде допомагати дітям цікаво та правильно навчатись. Найчастіше в оформленні класної кімнати вона використовує яскраві кольори: якщо це правила чи формули, то обирає те, що актуально на даному етапі (те, що вони вивчають зараз), відповідно до тем уроку, тижнів, щоб дитина могла швидше запам'ятати новий матеріал. Також вона обирає різні «цікавинки», які використовує під час ранкових натхнень та зустрічей. Майбутнім керівникам освітнього процесу Інна рекомендує оформлення робити в яскравих тонах, а матеріал, який є роздатковим, або прикріплювати до стін, або ламінувати, щоб він міг слугувати декілька років.

Учитель трудового навчання для дівчат у загальноосвітній школі **Вікторія** також зазначає, що оформлення класного простору є дуже важливим для здійснення навчального процесу. На її думку, є проблема дефіциту наочних матеріалів, яких не досить у школах та кабінетах. Оформлення істотно впливає на сам процес навчання, на рівень засвоєння інформації дітьми, на запам'ятовування. В оформленні предметного класу вона користується відповідними вимогами до оформлення з урахуванням санітарно-гігієнічних норм. По-перше, це світло. Клас повинен бути гарно освітленим, як природним сонячним світлом, так і електричним, для здійснення навчального простору в погану погоду чи в темну годину дня. Тепловий режим також є дуже важливим, температура у класі повинна бути +18, для комфорту дітей та засвоєння матеріалу. Дошка повинна розташовуватись так, щоб природне світло падало на неї з лівого боку. Вона не повинна бути загорожена різними предметами. Біля дошки потрібно розташовувати мультимедійну дошку, таблиці та наочні матеріали відповідно до теми. Важливо також застосовувати сучасні пристрої: комп'ютер, проектор тощо. Безпосередньо для учнів важливо, щоб по класу були розвішані їхні роботи: рушники, серветки тощо. Задню стіну треба залишити для дітей, залити мате-

ріалом, на якому можна писати, де вони можуть вирішувати та прописувати якісь навчальні проблеми. Треба зазначити, що основним завданням будь-якого шкільного кабінету є збереження життя та здоров'я учня. В оформленні Вікторія використовує світлі та спокійні кольори. Якщо це північний бік – теплі кольори, рожевий, зелений. А якщо південний бік – кольори повинні бути на пів тони темніше – салатовий, блакитний, білий, щоб не збуджувати дітей. Для майбутніх учителів молодших класів, вона радить, щоб у класі було менше дітей та більше простору. Також важливо мати принтер у кожному класі для друкування роздаткового матеріалу. Мати у класі багато розвивальних ігор для правильного заняття дітей, щоб вони не проводили перерви, сидячи в телефонах. Також потрібно, щоб кожна дитина мала свою власну шафу або полицку для зберігання власних робіт, речей тощо.

Результатом інтерв'ю можна визначити той факт, що на кожному рівні освіти існують свої особливості в оформленні класного та виховного простору, але спільним є багато чинників в оформленні. Як-от: переважання яскравих кольорів, що стимулюють активність учнів, їхню діяльність, сприяють дружелюбності; бліді кольори використовувати якнайменше, тому що вони викликають нудьгу, пригнічують діяльність учнів.

З огляду на все вищенаведене, оформлення в еkleктичній гамі є найкращим та найефективнішим типом оформлення для класів початкової школи. У ньому з різних типів та гам вибрано тільки позитивні елементи, що добре впливає на загальний розвиток учнів як особистостей та індивідів, на їхнє відчуття себе у класі, на створення позитивного клімату в колективі. Саме тому цей вид оформлення максимально корисний для створення та проведення освітнього процесу. Проблема полягає в тому, як правильно оформити за даним типом класну кімнату, щоб вона справді стимулювала дітей до навчання і не надто нагромаджувала їх. Прийнято обирати такі кольори: жовтий, блакитний, тілесний, білий використовувати для оформлення верхньої частини класу: стелі, стін. А червоний, синій, зелений, фіолетовий використовувати для нижньої частини класу (підлога, нижня частина стін). Для привернення уваги можна червоним кольором виділити частину, де розташована дошка, якісь правила, класний куточок. Треба також зазначити, що меблі повинні бути на контрасті зі стінами, бо таким чином діти краще засвоюють орієнтування у просторі та навчання загалом. Найкращим варіантом є дерев'яні меблі, бо вони контрастують та привабливо виглядають майже з усіма кольорами та відтінками основних гам і

типів, не навантажують простір та є приємними для сприйняття як для дітей, так і для дорослих. Також буде доцільним умовно кольором поділити клас на декілька частин. Ту частину, де учні будуть відпочивати, зробити в більш теплих тонах, використати більше жовтого, коричневого, мандаринового кольорів та відтінків. А в тій частині класу, де безпосередньо проходить освітній процес, використати різні типи оформлення, на основі пастельної гами, для повноцінного навчання та розвитку учнів. На стінах намалювати якісь візерунки, казкових персонажів, згідно з бажаннями дітей, або якісь мотиваційні фрази. Це можна зробити власноруч, якщо є навички малювання, залучити когось із батьків, замовити професійного художника або ілюстратора. Можна залучити до цієї роботи і дітей, давши їм якийсь нескладний, оптимальний для їхніх навичок і здібностей малюнок чи візерунок. Важливе місце варто залишити для дитячих робіт, в основному тематичних малюнків, виставок тощо. Адже таким чином у дітей формується природнича компетентність, вони відчувають повагу до своїх робіт та поглядів.

**Висновки.** Підбиваючи підсумки дослідження особливостей оформлення класної кімнати в початковій школі, зазначимо, що це питання виявилось дискусійним, оскільки більшість учителів та учнів віддали перевагу оформленню кімнат із помірним застосуванням вищезазначених гам. Теоретичні дослідження підтвердили, що оформлення в еkleктичній гамі є найдоцільнішим і найкращим для дітей молодшого шкільного віку, їхнього розвитку. Також цей тип оформлення є допоміжним для загального здійснення, створення та засвоєння освітнього процесу. Водночас практичні дослідження цілком корелюються з результатами теоретичного аналізу наукової літератури, а саме: опитування керівників освітнього процесу на різних етапах освіти доводять, що в оформленні необхідно використовувати якісні матеріали, згідно з інтересами учнів. Також треба залишати окреме місце у класі, де діти зможуть самореалізовуватись, виражати свої емоції та просто відпочивати. Це необхідно, щоб діти могли розслабитись на перерві, можливо, на якомусь етапі уроку, відчути себе комфортно в колективі.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Петренко І. Ергономічний підхід до формування простору класної кімнати початкової школи: теоретичний аналіз проблеми. *Інноватика у вихованні*. 2020. № 11. С. 214–220.
2. Петренко І. Василь Сухомилинський: про класну кімнату як важливу складову освітнього середовища. *Нова педагогічна думка*. 2019. № 3. С. 45–48.
3. Кущенко А. Як облаштувати класну кімнату для учня. *Ukr.life*. URL: <http://www.ukr.life/uk/osvita/yak-oblashtuvati-klasnu-kimnatu-dlya-uchnya/> (дата звернення: 27.08.2021).
4. Полуциган Н. Мій кабінет: початкові класи. *Персональний сайт вчителя початкових класів Полуциган Надії Григорівни*. URL: <https://sites.google.com/site/polucigannadiiya/mij-kabinet-pocatkovi-klasi> (дата звернення: 26.08.2021).
5. Новік А. Формування дизайну інтер'єрів закладу освіти із проєктним методом навчання. *Теорія та практика дизайну*. 2014. № 5. С. 88–93.
6. Як створити шкільний простір, що мотивуватиме учнів навчатися? *Istend*. URL: <https://istend.com.ua/news/kak-sozdat-shkolnoe-prostranstvo> (дата звернення: 26.08.2021).
7. Як використовувати кольори в освітньому просторі НУШ. *Vseosvita*. URL: <https://vseosvita.ua/news/yak-vykorystovuvaty-kolory-v-osvitnomu-prostori-nush-5689.html> (дата звернення: 27.08.2021).

#### REFERENCES

1. Petrenko I. A. Erhonomichnyy pidkhd do formuvannya prostoru klasnoyi kimnaty pochatkovoyi shkoly: teoretichnyy analiz problemy [Ergonomic approach to the formation of the space of the classroom of primary school: a theoretical analysis of the problem]. *Innovation in education*. 2020. № 11. pp. 214–220. [in Ukrainian].
2. Petrenko I. A. Vasyly' Sukhomlyns'kyu: pro klasnu kimnatu yak vazhlyvu skladovu osvith'oho seredovyscha [Vasyly' Sukhomlynsky: about the classroom as an important component of the educational environment]. *New pedagogical thought*. 2019. № 3. pp. 45–48. [in Ukrainian].
3. Kushchenko A. Yak oblashtuvaty "klasnu" kimnatu dlya uchnya [How to arrange a classroom room for a student]. *Ukr.life*. URL: <http://www.ukr.life/uk/osvita/yak-oblashtuvati-klasnu-kimnatu-dlya-uchnya/> (data zvernennya: 27.08.2021) [in Ukrainian].
4. Polutsyhan N. H. Miy kabinet: pochatkovi klasy [My office: elementary school]. *Personal site of primary school teacher Polutsygan Nadiya Hryhorivna*. URL: <https://sites.google.com/site/polucigannadiiya/mij-kabinet-pocatkovi-klasi> (data zvernennya: 26.08.2021) [in Ukrainian].
5. Novik A. V. Formuvannya dyzaynu inter'yeriv zakladu osvity z proektnym metodom navchannya [Formation of interior design of an educational institution with a design method of teaching]. *Theory and practice of design*. 2014. № 5. pp. 88–93 [in Ukrainian].
6. Yak stvoryty shkil'nyy prostir, shcho motyvuvatyme uchniv navchatysya? [How to create a school space that will motivate students to learn?]. *Istend*. URL: <https://istend.com.ua/news/kak-sozdat-shkolnoe-prostranstvo> (data zvernennya: 26.08.2021) [in Ukrainian].
7. Yak vykorystovuvaty kol'ory v osvith'omu prostori NUSh [How to use colors in the educational space of NUS]. *Vseosvita*. URL: <https://vseosvita.ua/news/yak-vykorystovuvaty-kolory-v-osvitnomu-prostori-nush-5689.html> (data zvernennya: 27.08.2021) [in Ukrainian].